SPOROČILO KOMISIJE

Okvir Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (2011)

(Besedilo velja za EGP)

(2012/C 8/03)

1. NAMEN IN PODROČJE UPORABE

1. Da bi se nekatere storitve splošnega gospodarskega pomena lahko opravljale na podlagi načel in pogojev, ki omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog, se lahko izkaže, da je potrebna finančna podpora javnih organov, kadar prihodki iz opravljanja storitve ne omogočajo kritja stroškov, ki izhajajo iz izpolnjevanja obveznosti javne storitve.

2. Iz sodne prakse Sodišča Evropske unije izhaja [1], da nadomestilo za javne storitve ne pomeni državne pomoči v smislu člena 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije, če so izpolnjeni nekateri pogoji [2]. Kadar so navedeni pogoji izpolnjeni, se člen 108 Pogodbe ne uporablja.

3. Če nadomestilo za javne storitve ne izpolnjuje navedenih pogojev in če so izpolnjena splošna merila za uporabo člena 107(1) Pogodbe, tako nadomestilo pomeni državno pomoč, za katero se uporabljajo členi 106, 107 in 108 Pogodbe.

4. Komisija je v svojem sporočilu o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena [3], pojasnila pogoje, pod katerimi se nadomestilo za javne storitve šteje za državno pomoč. Poleg tega bo v svoji uredbi o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena [4], določila pogoje, pod katerimi za majhne zneske nadomestila za javne storitve velja, da ne vplivajo na trgovino med državami članicami in/ali ne povzročajo izkrivljanja konkurence oziroma nevarnosti za tako izkrivljanje. V teh okoliščinah nadomestilo ni zajeto v člen 107(1) Pogodbe in se zato zanj ne uporablja postopek priglasitve iz člena 108(3) Pogodbe.

5. Člen 106(2) Pogodbe določa pravno podlago za oceno združljivosti državne pomoči na področju storitev splošnega gospodarskega pomena. V tem členu je navedeno, da morajo podjetja, pooblaščena za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnati po pravilih iz Pogodbe, zlasti po pravilih o konkurenci. Vendar je v členu 106(2) Pogodbe določena izjema od pravil iz Pogodbe, če bi uporaba pravil o konkurenci pravno ali dejansko ovirala izvajanje nalog, ki so takim podjetjem dodeljene. Ta izjema se uporablja le, kadar ni vpliva na razvoj trgovine v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

6. V Sklepu Komisije 2012/21/EU [5] o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena [6], so določeni pogoji, pod katerimi se nekatere vrste nadomestila za javne storitve obravnavajo kot združljive z notranjim trgom v skladu s členom 106(2) Pogodbe in so izvzete iz zahteve po predhodni priglasitvi iz člena 108(3) Pogodbe.

7. Načela iz tega sporočila se uporabljajo za nadomestila za javne storitve, ki pomenijo državno pomoč, za katero se ne uporablja Sklep xxxx z dne 2012/21/EU. Za tovrstna nadomestila velja zahteva po predhodni priglasitvi iz člena 108(3) Pogodbe. To sporočilo podrobno določa pogoje, pod katerimi se taka državna pomoč lahko obravnava kot združljiva z notranjim trgom na podlagi člena

(1) Sodbe v zadevi C-280/00, Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH („Altmark"), Recueil, str. I-7747, ter združenih zadevah C-34/01 do C-38/01, Enirisorse SpA proti Ministero delle Finanze, Recueil, str. I-14243.

(2) Sodišče je v svoji sodbi v zadevi Altmark odločilo, da nadomestilo za opravljanje javne storitve ne pomeni državne pomoči, kadar so izpolnjena štiri kumulativna merila. Prvič, podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko izvajati obveznosti javne storitve in te morajo biti jasno opredeljene. Drugič, merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno. Tretjič, nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je potrebno za kritje vseh ali nekaterih stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem obveznosti javne storitve ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička. Nazadnje, če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne storitve, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, je treba raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih imelo povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno.

(3) Glej stran 23 tega Uradnega lista.

(4) Glej stran 4 tega Uradnega lista.

(5) UL L 7, 11.1.2012, str. 3.

(6) UL L 7, 11.1.2012.

106(2) Pogodbe. Nadomešča okvir Skupnosti za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve [1].

8. Načela iz tega sporočila se uporabljajo za nadomestila za javne storitve na področju zračnega in pomorskega prometa, brez poseganja v strožje posebne določbe iz sektorske zakonodaje Unije. Ne uporabljajo se niti za sektor kopenskega prometa niti za sektor storitev javne radiotelevizije iz Sporočila Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije [2].

9. Pomoč za izvajalce storitev splošnega gospodarskega pomena, ki so v težavah, bo ocenjena na podlagi Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah [3].

10. Načela iz tega sporočila se uporabljajo brez poseganja v:

(a) zahteve, uvedene s pravom Unije na področju konkurence (zlasti člena 101 in 102 Pogodbe),

(b) zahteve, uvedene s pravom Unije na področju javnih naročil,

(c) določbe Direktive Komisije 2006/111/ES z dne 16. novembra 2006 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij [4],

(d) dodatne zahteve, ki izhajajo iz Pogodbe ali sektorske zakonodaje Unije.

2. POGOJI ZA ZDRUŽLJIVOST NADOMESTILA ZA JAVNE STORITVE, KI POMENI DRŽAVNO POMOČ, Z NOTRANJIM TRGOM

2.1 Splošne določbe

11. Na trenutni stopnji razvoja notranjega trga je mogoče državno pomoč, ki ni zajeta v Sklepu 2012/21/EU, mogoče razglasiti za združljivo s členom 106(2) Pogodbe, če je potrebna za opravljanje zadevne storitve splošnega gospodarskega pomena in ne vpliva na razvoj trgovine v obsegu, ki je v nasprotju z interesi Unije. Za dosego takšnega ravnovesja morajo biti izpolnjeni pogoji iz oddelkov 2.2 do 2.10.

2.2 Resnična storitev splošnega gospodarskega pomena, kot je navedena v členu 106 Pogodbe

12. Pomoč mora biti dodeljena resnični in pravilno opredeljeni storitvi splošnega gospodarskega pomena, kakor je navedena v členu 106(2) Pogodbe.

13. Komisija je dala usmeritve glede zahtev v zvezi z opredelitvijo storitve splošnega gospodarskega pomena v svojem sporočilu o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena. Države članice zlasti ne morejo določiti posebnih obveznosti javne storitve za storitve, ki jih podjetja, ki poslujejo v običajnih tržnih razmerah, že opravljajo oziroma bi jih lahko opravljala zadovoljivo in pod pogoji, kot so cena, objektivne kakovostne lastnosti, kontinuiteta in dostop do storitve, ki so skladni z javnim interesom, kakor ga opredeli država članica. Kar zadeva vprašanje, ali lahko trg omogoča opravljanje storitve, je ocena Komisije omejena na preverjanje, ali je država članica pri opredelitvi naredila očitno napako, razen če določbe prava Unije določajo strožji standard.

14. Da bi države članice lahko uporabile načela iz tega sporočila, morajo dokazati, da so ustrezno proučile potrebe po javnih storitvah in pri tem opravile javna posvetovanja ali uporabile druge primerne instrumente, da bi upoštevale interese uporabnikov in izvajalcev storitev. To ne velja, kadar je jasno, da novo posvetovanje ne bo znatno prispevalo k nedavnemu posvetovanju.

2.3 Potreba po aktu o pooblastitvi, v katerem so določene obveznosti javne storitve in metode za izračun nadomestila

15. Zadevno podjetje mora biti pooblaščeno za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena z enim ali več akti, katerih obliko lahko določi vsaka država članica. Izraz „država članica“ zajema centralne, regionalne in lokalne javne organe.

16. Akt oziroma akti morajo vključevati zlasti:

(a) vsebino in trajanje obveznosti javne storitve,

(b) zadevno podjetje in, če je primerno, ozemlje,

(c) vrsto vseh izključnih ali posebnih pravic, ki jih podjetju dodeli organ, ki dodeli pomoč,

(d) opis mehanizma nadomestila ter parametrov za izračun, spremljanje in pregled nadomestila ter

[1] UL C 297, 29.11.2005, str. 4.
[2] UL C 257, 27.10.2009, str. 1.
[3] UL C 244, 1.10.2004, str. 2.
[4] UL L 318, 17.11.2006, str. 17.

(e) ureditve za preprečitev kakršnega koli prekomernega nadomestila in njegovo izterjavo.

2.4 **Trajanje obdobja pooblastitve**

17. Trajanje obdobja pooblastitve mora biti utemeljeno z navedbo objektivnih meril, kot je potreba po amortizaciji neprenosljivih stalnih sredstev. Trajanje obdobja pooblastitve načeloma ne sme biti daljše od obdobja, potrebnega za amortizacijo najpomembnejših sredstev, ki so potrebna za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena.

2.5 **Skladnost z Direktivo 2006/111/ES**

18. Pomoč bo veljala za združljivo z notranjim trgom na podlagi člena 106(2) Pogodbe samo, kadar podjetje, če je primerno, spoštuje Direktivo 2006/111/ES ([1]). Za pomoč, ki ni skladna z navedeno direktivo, velja, da vpliva na razvoj trgovine v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije v smislu člena 106(2) Pogodbe.

2.6 **Skladnost s pravili Unije na področju javnih naročil**

19. Pomoč bo veljala za združljivo z notranjim trgom na podlagi člena 106(2) Pogodbe samo, če je pristojni organ ob pooblastitvi zadevnega podjetja za opravljanje storitve spoštoval veljavna pravila Unije na področju javnih naročil oziroma se je zavezal, da jih bo spoštoval. To vključuje morebitne zahteve glede preglednosti, enakega obravnavanja in nediskriminiranja, ki izhajajo neposredno iz Pogodbe in iz sekundarnega prava Unije, če se uporablja. Za pomoč, ki ni skladna s takimi pravili in zahtevami, velja, da vpliva na razvoj trgovine v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije v smislu člena 106(2) Pogodbe.

2.7 **Nediskriminatorna obravnava**

20. Kadar organ dodeli eno storitev splošnega gospodarskega pomena v izvajanje več podjetjem, se nadomestilo izračuna po enaki metodi za vsako podjetje.

2.8 **Znesek nadomestila**

21. Znesek nadomestila ne sme presegati zneska, ki je nujen za kritje neto stroškov ([2]) izpolnjevanja obveznosti javne storitve, vključno z zmernim dobičkom.

22. Znesek nadomestila se lahko določi na podlagi pričakovanih stroškov in prihodkov ali dejansko nastalih stroškov in prihodkov ali pa se uporabi kombinacija obojega, odvisno od spodbud za učinkovitost, ki jih želi država članica zagotavljati že od začetka v skladu z odstavkoma 40 in 41.

23. Če nadomestilo v celoti ali delno temelji na pričakovanih stroških in prihodkih, se ti pričakovani stroški in prihodki morajo določiti v aktu o pooblastitvi. Temeljiti morajo na prepričljivih in merljivih parametrih v zvezi z gospodarskim okoljem, v katerem se opravlja storitev splošnega gospodarskega pomena. Po potrebi morajo temeljiti na strokovnem znanju in izkušnjah sektorskih regulativnih organov ali drugih od podjetja neodvisnih subjektov. Države članice morajo navesti vire, na katerih so osnovana ta pričakovanja ([3]). Pri oceni stroškov se mora upoštevati pričakovano povečanje učinkovitosti, ki naj bi ga dosegel izvajalec storitve splošnega gospodarskega pomena v času pooblastitve.

Neto stroški, potrebni za izpolnjevanje obveznosti javne storitve

24. Dejanske ali pričakovane neto stroške, potrebne za izpolnjevanje obveznosti javne storitve, bi bilo treba izračunati na podlagi metodologije NAC, kadar to zahteva zakonodaja Unije ali nacionalna zakonodaja in v drugih primerih, kadar je to mogoče.

Metodologija NAC

25. V skladu z metodologijo NAC se dejanski ali pričakovani neto stroški, potrebni za izpolnjevanje obveznosti javne storitve, izračunajo kot razlika med neto stroški izbranega izvajalca javne storitve, če deluje z obveznostmi izvajanja javne storitve, ter njegovimi neto stroški ali dobičkom, če deluje brez navedenih obveznosti. Ustrezno pozornost je treba nameniti pravilni oceni stroškov, ki bi se jim izvajalec storitve po pričakovanju izognil, in prihodkov, ki jih ne bi imel, če ne bi izpolnjeval obveznosti javne storitve. Pri izračunu neto stroškov je treba oceniti koristi, vključno z nematerialnimi koristmi, v kolikor je to mogoče, za izvajalca storitve splošnega gospodarskega pomena.

26. Podrobnejša navodila o uporabi metodologije NAC so v Prilogi IV k Direktivi 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ([4]) ter Prilogi I k Direktivi

([1]) Direktiva Komisije 2006/111/ES o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij.

([2]) Pri tem neto stroški pomenijo neto stroške, kakor so določeni v odstavku 25, ali stroške, zmanjšane za prihodke, kadar metodologije NAC (Net Avoided Cost) ni mogoče uporabiti.

([3]) Javni viri informacij, stroški, ki jih je imel izvajalec storitve splošnega gospodarskega pomena v preteklosti, stroški konkurenčnih podjetij, poslovni načrti, panožna poročila ipd.

([4]) UL L 108, 24.4.2002, str. 51.

97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 1997 o skupnih pravilih za razvoj notranjega trga poštnih storitev v Skupnosti in za izboljšanje kakovosti storitve [1].

27. Čeprav je metodologija NAC po mnenju Komisije najbolj natančna metoda za določanje stroškov izpolnjevanja obveznosti javne storitve, je lahko uporaba navedene metodologije v nekaterih primerih neizvedljiva ali neprimerna. Komisija lahko v takih ustrezno utemeljenih primerih sprejme druge metode za izračun neto stroškov, potrebnih za izpolnjevanje obveznosti javne storitve, kot je metodologija na podlagi razporeditve stroškov.

Metodologija na podlagi razporeditve stroškov

28. V skladu z metodologijo razporeditve stroškov se lahko neto stroški, potrebni za izpolnjevanje obveznosti javne storitve, izračunajo kot razlika med stroški in prihodki izbranega izvajalca pri izpolnjevanju obveznosti javne storitve, kakor so določeni in ocenjeni v aktu o pooblastitvi.

29. Stroški, ki se upoštevajo, vključujejo vse stroške, potrebne za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena.

30. Kadar so dejavnosti zadevnega podjetja omejene na storitev splošnega gospodarskega pomena, se lahko upoštevajo vsi njegovi stroški.

31. Če podjetje opravlja tudi dejavnosti zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena, lahko stroški, ki se upoštevajo, zajemajo vse neposredne stroške, potrebne za izpolnjevanje obveznosti javne storitve, in ustrezen prispevek k posrednim stroškom, ki so skupni storitvi splošnega gospodarskega pomena in drugim dejavnostim. Stroški, povezani s katero koli dejavnostjo, ki se opravlja zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena, morajo zajemati vse neposredne stroške in ustrezen prispevek k skupnim stroškom. Za določitev ustreznega prispevka k skupnim stroškom se lahko kot referenčno merilo uporabijo tržne cene uporabe virov, če so na voljo [2]. Če takih tržnih cen ni na voljo, se lahko ustrezni prispevek k skupnim stroškom določi z navedbo stopnje zmernega dobička [3], ki naj bi ga podjetje po pričakovanjih ustvarilo z dejavnostmi zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena, ali z drugimi metodami, če so ustreznejše.

Prihodek

32. Prihodek, ki se upošteva, mora vključevati vsaj celotni prihodek, ki ga je ustvarila storitev splošnega gospodarskega pomena, kakor je določen v aktu o pooblastitvi, in prekomerne dobičke, ustvarjene iz naslova posebnih ali izključnih pravic, tudi če so povezane z drugimi dejavnostmi, kakor je opisano v odstavku 45, ne glede na to, ali so ti prekomerni dobički uvrščeni med državne pomoči v smislu člena 107(1) Pogodbe.

Zmerni dobiček

33. Zmerni dobiček pomeni stopnjo donosa kapitala [4], ki bi jo v celotnem obdobju pooblastitve potrebovalo povprečno podjetje, ki razmišlja o tem, ali naj opravlja storitev splošnega gospodarskega pomena, pri čemer bi upoštevalo pripadajočo stopnjo tveganja. Stopnja tveganja je odvisna od zadevnega sektorja ter vrste storitve in mehanizma nadomestila.

34. Za določitev zmernega dobička se lahko, kadar je to ustrezno utemeljeno, poleg stopnje donosa kapitala uporabljajo tudi drugi kazalniki dobičkonosnosti, kot so povprečni donos lastniškega kapitala [5] v obdobju pooblastitve, donos sredstev ali donos prodaje).

35. Države članice ne glede na izbrani kazalnik morajo predložiti Komisiji dokaze, da napovedani dobiček ne presega tistega, ki bi ga potrebovalo povprečno podjetje, ki razmišlja, ali bi opravljalo storitev, na primer s sklicevanjem na donosnost, doseženo pri podobnih vrstah pogodb o javnih storitvah, ki se izvajajo pod konkurenčnimi pogoji.

[1] UL L 15, 21.1.1998, str. 14.

[2] Sodišče se je v zadevi Chronopost (združene zadeve C-83/01 P, C-93/01 P in C-94/01 P, Chronopost SA, Recueil, str. I-6993) sklicevalo na „običajne tržne razmere“: „Ker v teh okoliščinah položaja družbe La Poste ni mogoče primerjati s položajem zasebne skupine podjetij brez monopolnega položaja, je treba zato nujno hipotetične ‚običajne tržne razmere‘ ugotoviti z razpoložljivimi objektivnimi in dokazljivimi dejavniki.“

[3] Zmerni dobiček se oceni predhodno (na podlagi pričakovanih dobičkov namesto realiziranih dobičkov), da bi se podjetje še naprej spodbujalo k povečevanju učinkovitosti pri opravljanju dejavnosti zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena.

[4] Pri tem stopnja donosa kapitala pomeni notranjo stopnjo donosa na naloženi kapital podjetja v celotnem obdobju projekta, tj. notranja stopnja donosa denarnih tokov pogodbe.

[5] V vsakem danem letu se računovodski kazalnik donosa lastniškega kapitala opredeli kot razmerje med dobičkom pred obrestmi in davki ter lastniškim kapitalom. Povprečno letno stopnjo donosa bi bilo treba izračunati za celotno obdobje pooblastitve, in sicer tako, da se kot diskontni faktor uporabijo stroški kapitala podjetja ali stopnja, ki je določena v sporočilu Komisije o referenčni obrestni meri, kar je primernejše.

36. Stopnja donosa kapitala, ki ne presega seštevka ustrezne menjalne obrestne mere [1] in premije 100 baznih točk [2], se obravnava kot zmerna v vseh okoliščinah. Ustrezna menjalna obrestna mera je obrestna mera, pri kateri zapadlost in valuta ustrezata trajanju in valuti akta o pooblastitvi.

37. Kadar je opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena povezano z velikim poslovnim ali pogodbenim tveganjem, na primer ker je nadomestilo v obliki fiksnega pavšalnega plačila, ki krije pričakovane neto stroške in zmerni dobiček, podjetje pa posluje v konkurenčnem okolju, zmerni dobiček ne sme presegati ravni, ki ustreza stopnji donosa kapitala, ki je sorazmerna s stopnjo tveganja. Navedeno stopnjo bi bilo treba, kadar je možno, določiti z navedbo stopnje donosa kapitala pri podobnih vrstah pogodb o javnih storitvah, dodeljenih v konkurenčnih pogojih (na primer pogodbe, dodeljene na podlagi javnega razpisa). Če navedene metode ni mogoče uporabiti, se lahko uporabijo druge metode za določanje stopnje donosa kapitala, kadar je to utemeljeno [3].

38. Kadar opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena ni povezano z velikim poslovnim ali pogodbenim tveganjem, na primer ker so neto stroški, ki nastanejo pri opravljanju storitve splošnega gospodarskega pomena, večinoma v celoti naknadno povrnjeni, zmerni dobiček ne sme presegati ravni, ki ustreza ravni iz odstavka 36. Mehanizem nadomestila v takih primerih ne spodbuja izvajalca javne storitve k povečanju učinkovitosti. Zato je njegova uporaba strogo omejena na primere, v katerih lahko država članica utemelji, da upoštevanje proizvodne učinkovitosti in oblikovanje pogodbe tako, da bi spodbujala povečanje učinkovitosti, ni izvedljivo ali primerno.

Spodbude za učinkovitost

39. Države članice morajo pri oblikovanju metode za izračun nadomestila uvesti spodbude za učinkovito zagotavljanje visokokakovostnih storitev splošnega gospodarskega pomena, razen če lahko ustrezno utemeljijo, da take spodbude niso izvedljive ali primerne.

40. Spodbude za učinkovitost so lahko oblikovane tako, da ustrezajo posebnostim vsakega primera ali sektorja. Države članice lahko tako vnaprej določijo fiksno višino nadomestila, v kateri je predvideno in upoštevano povečanje učinkovitosti, ki naj bi ga podjetje po pričakovanjih doseglo v času trajanja akta o pooblastitvi.

41. Namesto navedenega lahko države članice v aktu o pooblastitvi določijo cilje glede proizvodne učinkovitosti, pri čemer višino nadomestila pogojijo z ravnjo doseganja ciljev. Če podjetje ne doseže ciljev, bi bilo treba nadomestilo zmanjšati na podlagi metode izračuna, ki se določi v aktu o pooblastitvi. Če pa v nasprotju s tem podjetje preseže cilje, bi bilo treba nadomestilo povečati na podlagi metode izračuna, ki je določena v aktu o pooblastitvi. Premije, povezane s povečanjem proizvodne učinkovitosti, se določijo na ravni, ki omogoča uravnovešeno porazdelitev koristi med podjetjem in državo članico in/ali uporabniki.

42. Vsak tak mehanizem za spodbujanje izboljšanja učinkovitosti mora temeljiti na objektivnih in merljivih merilih, kakor so določena v aktu o pooblastitvi in so predmet naknadne ocene, ki jo ob upoštevanju načela preglednosti izvede subjekt, ki je neodvisen od izvajalca storitve splošnega gospodarskega pomena.

43. Povečanje učinkovitosti ne bi smela vplivati na kakovost opravljene storitve in bi morala spoštovati standarde iz zakonodaje Unije.

Določbe, ki se uporabljajo za podjetja, ki izvajajo tudi dejavnosti zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena ali opravljajo več storitev splošnega gospodarskega pomena

44. Kadar podjetje opravlja dejavnosti znotraj in zunaj obsega storitve splošnega gospodarskega pomena, se v internih računovodskih izkazih stroški in prejemki, povezani s storitvijo splošnega gospodarskega pomena, prikazujejo ločeno od tistih, ki so povezani z drugimi storitvami, v skladu z načeli iz odstavka 31. Kadar je podjetje pooblaščeno za opravljanje več storitev splošnega gospodarskega pomena, ki so jih podelili različni organi ali pa gre za različne storitve splošnega gospodarskega pomena, morajo interni računovodski izkazi podjetja omogočati preverjanje, ali je morda prišlo do prekomernega nadomestila na ravni posamezne storitve splošnega gospodarskega pomena.

45. Če ima zadevno podjetje posebne ali izključne pravice, povezane z dejavnostmi, ki ne sodijo v obseg storitve splošnega gospodarskega pomena, za katero je bila dodeljena pomoč, in katerih dobiček presega zmerni dobiček, ali ima to podjetje koristi zaradi drugih prednosti, ki jih dodeli država, se te upoštevajo in vključijo v njegov prihodek, ne glede na njihovo razvrstitev za namene člena 107(1) Pogodbe. Zmerni dobiček od dejavnosti, v zvezi s katerimi ima podjetje posebne ali izključne pravice, je treba predhodno oceniti glede na tveganje, nastalo zaradi zadevnega podjetja, ali odsotnost tveganja. Navedena ocena mora

[1] Menjalna obrestna mera ustreza medbančni obrestni meri (IBOR) z daljšo zapadlostjo. Na finančnih trgih se uporablja kot referenčna stopnja za določanje stopnje financiranja.

[2] Premija 100 baznih točk je med drugim namenjena za nadomestilo likvidnostnega tveganja, povezanega z dejstvom, da izvajalec storitve splošnega gospodarskega pomena, ki vloži kapital v pogodbo za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, ta kapital veže za obdobje akta o pooblastitvi in svojega deleža ne bo mogel prodati tako hitro in s tako majhnimi stroški kot v primeru najbolj razširjenih sredstev in sredstev, ki so brez likvidnostnega tveganja.

[3] Na primer s primerjavo donosa s tehtanimi povprečnimi stroški kapitala podjetja v zvezi z zadevno dejavnostjo ali s povprečnim donosom kapitala za zadevni sektor v zadnjih letih, pri čemer je treba upoštevati, ali bi bili zgodovinski podatki lahko primerni za namene napovedi.

upoštevati tudi spodbude za učinkovitost, ki jih je država članica uvedla v zvezi z opravljanjem zadevnih storitev.

46. Država članica se lahko odloči, da je treba dobičke iz naslova drugih dejavnosti, ki se opravljajo zunaj obsega storitev splošnega gospodarskega pomena, zlasti tistih, pri katerih se uporablja infrastruktura, ki je potrebna za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, v celoti ali delno dodeliti za financiranje storitev splošnega gospodarskega pomena.

Prekomerno nadomestilo

47. Prekomerno nadomestilo pomeni nadomestilo, ki ga podjetje prejme nad zneskom pomoči, kakor je opredeljen v odstavku 21, za celotno trajanje pogodbe. Kot je navedeno v odstavkih 39 do 42, lahko podjetje presežek, ki je posledica večjega povečanja učinkovitosti od pričakovanega, zadrži kot dodaten zmerni dobiček, kakor je določeno v aktu o pooblastitvi ([1]).

48. Ker prekomerno nadomestilo ni potrebno za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, pomeni nezdružljivo državno pomoč.

49. Države članice morajo zagotoviti, da nadomestilo, ki ga podelijo za upravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, izpolnjuje zahteve iz tega sporočila in zlasti da podjetja na prejemajo nadomestila, ki presega znesek, določen v skladu z zahtevami iz tega oddelka. Države članice morajo na zahtevo Komisije zagotoviti dokaze. Izvajati morajo redna preverjanja ali zagotovijo izvajanje takih preverjanj ob koncu obdobja pooblastitve, vsekakor pa največ vsaka tri leta. Za pomoč, ki je dodeljena drugače kot s postopkom oddaje javnega naročila z objavo ([2]), je treba preverjanja običajno izvajati vsaj vsaki dve leti.

50. Če je država članica vnaprej določila fiksno višino nadomestila, v kateri je ustrezno predvideno in upoštevano povečanje učinkovitosti, ki naj bi ga izvajalec javne storitve po pričakovanjih dosegel v obdobju pooblastitve na podlagi pravilne razporeditve stroškov in prihodkov ter zmernih pričakovanjih, kot so opisana v tem oddelku, je preverjanje prekomernega nadomestila načeloma omejeno na preverjanje, ali je stopnja dobička, do katere je izvajalec upravičen v skladu z aktom o pooblastitvi, dejansko zmerna v skladu s predhodno oceno.

([1]) Podobno bo primanjkljaj, ki je posledica manjšega povečanja učinkovitosti od pričakovanega, delno nosilo podjetje, če je tako določeno v aktu o pooblastitvi.

([2]) Kot je pomoč, ki je podeljena na podlagi internih pogodb, koncesij brez konkurenčnega dodeljevanja ali postopkov oddaje javnega naročila brez predhodne objave.

2.9 Dodatne zahteve, ki so lahko potrebne za preprečitev vpliva na razvoj trgovine, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije

51. Zahteve iz oddelkov 2.1 do 2.8 običajno zadostujejo za zagotovitev, da pomoč ne izkrivlja konkurence v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

52. Vendar je možno, da bi lahko v nekaterih izjemnih okoliščinah hujše izkrivljanje konkurence na notranjem trgu ostalo nerešeno in da bi lahko pomoč vplivala na trgovino v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

53. Komisija bo v takem primeru proučila, ali bi bilo takšno izkrivljanje mogoče ublažiti z uvedbo pogojev ali zavez za države članice.

54. Razen v izjemnih okoliščinah se ne pričakuje, da bi prišlo do hujšega izkrivljanja konkurence v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije. Komisija bo omejila svojo pozornost na tisto izkrivljanje, pri katerem pomoč znatno škodi drugim državam članicam in delovanju notranjega trga, ker na primer podjetjem iz pomembnih gospodarskih sektorjev onemogoča doseganje obsega poslovanja, potrebnega za učinkovito delovanje.

55. Do takšnega izkrivljanja lahko na primer pride, če trajanja pooblastitve ni mogoče utemeljiti z navedbo objektivnih meril (kot je potreba po amortizaciji neprenosljivih stalnih sredstev) ali če je v pooblastitvi zajet sklop nalog (za katere običajno velja več ločenih pooblastitev brez izgube socialnih ugodnosti in dodatnih stroškov v smislu učinkovitosti in uspešnosti opravljanja storitev). Komisija bi v takem primeru proučila, ali bi bilo mogoče enako javno storitev enakovredno opravljati na manj izkrivljajoč način, na primer z bolj omejeno pooblastitvijo, kar zadeva trajanje ali obseg, ali prek ločenih pooblastitev.

56. Druga situacija, v kateri je lahko potrebna podrobnejša ocena, je, kadar država članica izvajalca javne storitve brez konkurenčnega izbirnega postopka pooblasti za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena na nerezerviranem trgu, na katerem se že opravljajo zelo podobne storitve ali na katerem se ob odsotnosti storitve splošnega gospodarskega pomena lahko pričakuje, da se bodo zelo podobne storitve opravljale v bližnji prihodnosti. Navedeni škodljivi učinki na razvoj trgovine so lahko izrazitejši, kadar naj bi se storitev splošnega gospodarskega pomena ponujala po ceni, ki je nižja od stroškov katerega koli dejanskega ali potencialnega izvajalca, z namenom omejevanja dostopa do trga. Zato lahko Komisija, ob siceršnjem celovitem upoštevanju široke diskrecijske pravice države članice glede opredelitve storitve splošnega gospodarskega pomena, zahteva spremembe, na primer pri dodelitvi pomoči, kadar lahko utemelji, da bi bilo mogoče enako storitev splošnega

gospodarskega pomena opravljati pod enakovrednimi pogoji za uporabnike na manj izkrivljajoč način in z nižjimi stroški za državo članico.

57. Podrobnejši pregled je potreben tudi, kadar je pooblastitev za izpolnjevanje obveznosti storitve povezana s posebnimi ali izključnimi pravicami, ki močno ovirajo konkurenco na notranjem trgu v obsegu, ki je v nasprotju z interesi Unije. Medtem ko je glavni temelj za razumevanje takega primera še naprej člen 106(1) Pogodbe, državne pomoči ni mogoče obravnavati kot združljive, kadar izključna pravica zagotavlja prednosti, ki jih ni bilo mogoče ustrezno oceniti, količinsko opredeliti ali razumeti na podlagi metod za izračun neto stroškov storitve splošnega gospodarskega pomena, opisanih v oddelku 2.8.

58. Komisija bo pozorna tudi na primere, ko pomoč omogoča podjetju, da financira razvoj ali uporabo infrastrukture, ki je ni mogoče reproducirati in omogoča preprečevanje dostopa do trga, na katerem se opravlja splošna storitev gospodarskega pomena, ali do povezanih ustreznih trgov. V tem primeru je lahko ustrezno zahtevati pravičen in nediskriminatoren dostop konkurentov do infrastrukture pod ustreznimi pogoji.

59. Če je izkrivljanje konkurence posledica pooblastitve, ki ovira učinkovito izvrševanje zakonodaje Unije, namenjene ohranjanju nemotenega delovanja notranjega trga, bo Komisija proučila, ali bi bilo mogoče javno storitev enakovredno opravljati na manj izkrivljajoč način, na primer s celovitim izvajanjem sektorske zakonodaje Unije.

2.10 **Preglednost**

60. Zadevna država članica mora za vsako nadomestilo za storitev splošnega gospodarskega pomena, ki ga podeli na podlagi tega sporočila, na internetu ali na drug primeren način objaviti naslednje informacije:

(a) rezultate javnega posvetovanja ali drugih ustreznih instrumentov iz odstavka 14,

(b) vsebino in trajanje obveznosti javne storitve,

(c) zadevno podjetje in, če je primerno, ozemlje,

(d) letne zneske pomoči, dodeljene zadevnemu podjetju.

2.11 **Pomoč, ki izpolnjuje pogoje iz člena 2(1) Sklepa 2012/21/EU**

61. Načela iz odstavkov 14, 19, 20, 24, 39, 51 do 59 in odstavka 60(a) se ne uporabljajo za pomoč, ki izpolnjuje pogoje iz člena 2(1) Sklepa 2012/21/EU.

3. **POROČANJE IN OCENJEVANJE**

62. Države članice vsaki dve leti poročajo Komisiji o izpolnjevanju zahtev iz tega sporočila. Poročila morajo vsebovati pregled uporabe tega sporočila za različne sektorje izvajalcev storitev, vključno z:

(a) opisom uporabe načel iz tega sporočila za storitve, ki spadajo v področje njegove uporabe, vključno z internimi dejavnostmi,

(b) skupnim zneskom pomoči, dodeljene podjetjem, ki spadajo v področje uporabe tega sporočila, vključno z razčlenitvijo po gospodarskem sektorju upravičencev,

(c) navedbo, ali je za določeno vrsto storitve uporaba načel iz tega sporočila povzročila težave ali so tretje osebe glede nje vložile pritožbe, ter

(d) morebitne druge informacije v zvezi z uporabo načel iz tega sporočila, ki jih zahteva Komisija in jih je treba pravočasno navesti pred predložitvijo poročila.

Prvo poročilo se predloži do 30. junija 2014.

63. Poleg tega morajo države članice v skladu z zahtevami Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES [1] (zdaj člen 108 Pogodbe) in Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES [2] Komisiji predložiti letna poročila o pomoči, dodeljeni v skladu s sklepom Komisije, ki temelji na tem sporočilu.

64. Poročila bodo objavljena na spletišču Komisije.

65. Komisija namerava izvesti pregled tega sporočila do 31. januarja 2017.

4. **POGOJI IN OBVEZNOSTI, PRILOŽENI SKLEPOM KOMISIJE**

66. V skladu s členom 7(4) Uredbe (ES) št. 659/1999 lahko Komisija pozitivnemu sklepu priloži pogoje, pod katerimi se pomoč lahko šteje kot združljiva z notranjim trgom, in lahko določi obveznosti, da zagotovi nadzor nad izpolnjevanjem sklepa. Na področju storitev splošnega gospodarskega pomena se pogoji in obveznosti lahko izkažejo za potrebne zlasti za zagotovitev, da pomoč, dodeljena zadevnim podjetjem, ne povzroči neupravičenega izkrivljanja konkurence in trgovine na notranjem trgu. V tem

[1] UL L 83, 27.3.1999, str. 1.
[2] UL L 140, 30.4.2004, str. 1.

okviru se lahko redna poročila ali druge obveznosti izkažejo za potrebne glede na posebni položaj vsake storitve splošnega gospodarskega pomena.

5. UPORABA

67. Komisija bo določbe tega sporočila začela uporabljati 31. januarja 2012.

68. Komisija bo načela iz tega sporočila uporabljala za vse projekte pomoči, ki ji bodo priglašeni, in sprejela odločitev v zvezi z navedenimi projekti v skladu z navedenimi načeli, tudi če bodo projekti priglašeni pred 31. januarjem 2012.

69. Komisija bo načela iz tega sporočila uporabljala za nezakonito pomoč, v zvezi s katero bo sprejela odločitev po 31. januarju 2012, tudi če je bila pomoč dodeljena pred tem datumom. Vendar se v primeru, da je bila pomoč dodeljena pred 31. januarjem 2012, načela iz odstavkov 14, 19, 20, 24, 39 in 60 ne uporabljajo.

6. USTREZNI UKREPI

70. Komisija kot ustrezne ukrepe v skladu s členom 108(1) Pogodbe predlaga, naj države članice objavijo seznam obstoječih shem pomoči v zvezi z nadomestilom za javne storitve, ki jih je treba uskladiti s tem sporočilom do 31. januarja 2013, in naj navedene sheme pomoči uskladijo s tem sporočilom do 31. januarja 2014.

71. Države članice bi morale do 29. februarja 2012 potrditi Komisiji, da se strinjajo s predlaganimi ustreznimi ukrepi. Če Komisija od posamezne države članice ne bo prejela nobenega odgovora, bo štela, da se zadevna država članica ne strinja.